bosnett.com

Bosnett

Proslost Bosne

10–13 minutes

Da su knjige na bosanskom jeziku štampane i van Bosne, pa čak i u Rimu (pokazuje i primjer knjige franjevca Mihovila Radniča, koji je štampao knjigu, na čijoj naslovnici piše: „Ilirski idiom, složeno i izrađeno u jezik Slovinski Bosanski“ (Radnič 1683). Fotografski zapis naslovne stranice. Bosanski jezik je nazivan Ilirskim koji je slaviziran nakon dolaska slavena, ali je ilirsko pismo Bosančica zadržano i korišteno stoljećima i nakon slavizacije bosanskog jezika.

Horbati su došlje i falsfikatori historije kao i Servi a Ilirsko pismo BOSANČICA je pisana stoljećima. Falsfikator i utemeljitelj hrvatskog jezika je Ljudevit Gaj kao i Vuk Karadžić koji su za osnovu uzeli bosanski jezik koji je nazivan, slavenskim i ilirskim.

Босдɴvнчд моъє пнсмо..

Bosančica je autentično i posebno pismo nastalo u Bosni i okolnim krajevima.

Najstariji spomenik pisan bosančicom jeste Humska ploča (10. vijek), zatim Povelja Kulina bana od 29.08.1189. godine.

Bosančicom su pisani: nadgrobni i ktitorski epigrafi u Travuniji i srednjoj Bosni, Miroslavljevo jevanđelje (12. vijek); razni crkveni i svjetovni rukopisi sa brojnim elementima čistog i živog narodnog govora; nekanonski tekstovi (apokrifi, molitve); zapisi, netpisi, povelje, pisma – kao značajno blago diplomatske bosanske pismenosti sa izrazitim njegovanjem narodnog jezika; razna jevanđelja, djela apostolska, poslanice, apokalipse i apokrifi (kao prijepisi bosanskih glagoljskih tekstova) evanđelje Manojla Grka (Mostarsko evanđelje), evanđelje Divoša Tihoradića, Četveroevanđelje iz Dovolje, Giljferdingov apostol, Srećkovićevo evanđelje, Ljubljansko bosansko evanđelje (Kopitarevo), Nikoljsko

evanđelje, Vrutoški rukopis, Daničićevo evanđelje, Rukopis Krstjanina Hvala, Čajničko evanđelje. Izvjestan zastoj u razvoju pismenosti križarskih pohoda na Bosnu i lomača, da bi u 14. vijeku stasavala Crkva bosanska i bio izražen procvat pismenosti, kulture i civilizacijskog stvaralaštva na bosančici.

Na bosančici su pisani i Povaljski prag na ostrvu Braču 1184., listina omiškog kneza Đure Kačića Dubrovniku 1278 i Povaljska listina iz 1250, te Poljički statut iz 1440. god. i mnogo drugih tekstova, po čemu je ovo pismo i jedno od tri pisma u Hrvatskoj). Brojni su natpisi na stećcima, a poznat je i prijepis Ljetopisa popa Dukljanina. Od 16. do 18. vijeka bosanski franjevci su bosančicom štampali oko 40 knjiga. Osim u Bosni, njome se pisalo i u Dubrovniku, Makedoniji, Krajini, na ostrvima i u pojedinim sjevernim krajevima Hrvatske. Zadržala se kod bosanskih franjevaca do polovine 19. vijeka, a kod bošnjačkih muslimanskih porodica i do najnovijih vremena.

Od najstarijeg doba postojala su dva oblika bosančice: ustav, kojim su se pisane povelje, listine i isprave vladara bosanskih visokih plemstva (npr. Povelja Kulina bana) – od 10. do 15. vijeka – do ulaska Bosne u osmanlijsko-islamski civilizacijski krug; i drugi: kurziva, kojom su pisani rukopisi od 13. vijeka pa dalje do 19 i 20. vijeka.'

PRVA CIJELA BIBLIJA NA NAŠIM PROSTORIMA ŠTAMPANA JE NA BOSANSKOM JEZIKU.

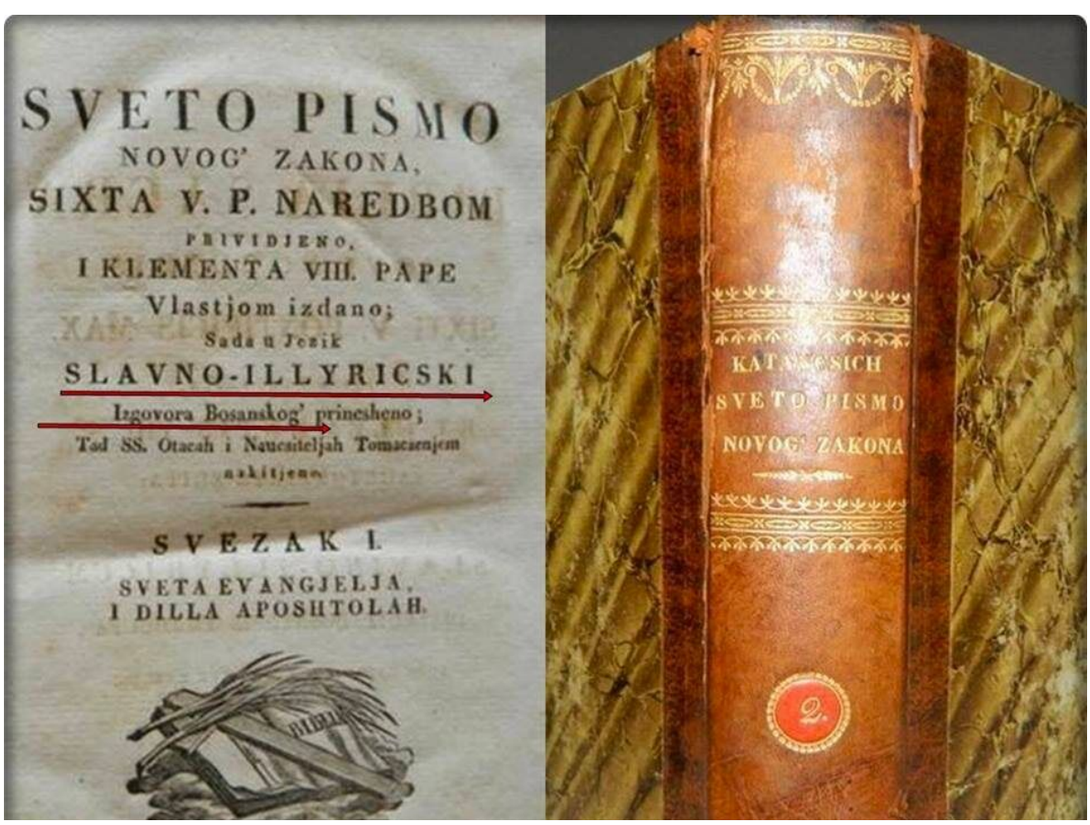

Fra Matija Petar Katančić (Valpovo, 1750 – Budim, 1825), filolog, arheolog i pjesnik. Kao franjevac predavao je u gimnazijama u Osijeku i Zagrebu, a kasnije na sveučilištu u Budimu.

U periodu 19. vijeka ogroman broj katolika, odlazi na školovanje u Đakovo u Slavoniji. Zbog tih učenika Matija Katančić je odlučio da napiše i štampa prvu cijelu Bibliju na našim prostorima . Matija Katančić umire 1825. godine, samo 6 godina poslije štampana je njegova Biblija.

Biblija je pisana na slaveno-ilirskom jeziku, a izgovora bosanskog jezika. Tako da je bosanskim jezikom štampana prva cijela Biblija na našim prostorima. Danas Hrvati smatraju da je to prva Biblija na hrvatskom jeziku, iako na samoj Bibliji jasno piše da je na bosanskom jeziku.

Prva Biblija pisana Bosančicom

Historijski falsfikati. Latinsko-italijanski, mađarski, njemački i dalmatinski rječnik nazvali prvim hrvatskim rječnikom iz 1595 godine iako u se u njemu ne spominje hrvatska niti hrvatski jezik jer tada Hrvatska nije postojala kao država. Niti je tada postojala Hrvatska niti hrvatski jezik. Ljudevit Gaj (Krapina, 1809. – Zagreb, 1872.), pisac i vođa hrvatskoga narodnog preporoda. Osnovnu školu i prvi razred gimnazije završio je u Krapini, a nakon toga školovanje je nastavio u njemačkoj gimanziji u Karlovcu i u Varaždinu. Godine 1826. upisao se na studij filozofije u Beču. Spomenuti studij završio je u Grazu, a 1829. godine upisao se na studij prava u Pešti, nakon čega se vratio u Zagreb 1832. godine i počeo raditi u struci. Dvije godine poslije doktorirao je filozofiju u Leipzigu.

Vuk Karadžić i Ljudevit Gaj krajem 19 vijeka prave Srpsko-Hrvatsku verziju Bosanskog jezika

Prije 19 vijeka Vuk Karadžič i Ljudevit Gaj su na osnovi bosanskog jezika i pisma napisali srpsko hrvatsku verziju bosanskog za istočne komšije i zapadne susjede u vremenu hrvatizacije

Dalmatinaca, Slavonaca i Bošnjaka katolika iz Bosne programom Ante Starčevića, po uzoru na srbizaciju, Vlaha, Karavlaha, Cincara, Torbaša u Srbiji kao i pravoslavnih Bošnjaka i Vlaha u Bosni po instrukcijama Ilije Garašanina i Vase Pelagića preko svojih crkvenih posrednika i podanika. Evo kako Josip Smodlaka opisuje velikosrpsku Srbizaciju i velikohrvatsku Hrvatizaciju Bošnjaka katoličke i pravoslavne vjere u Bosni u 19 vijeku uz pomoć crkvi.

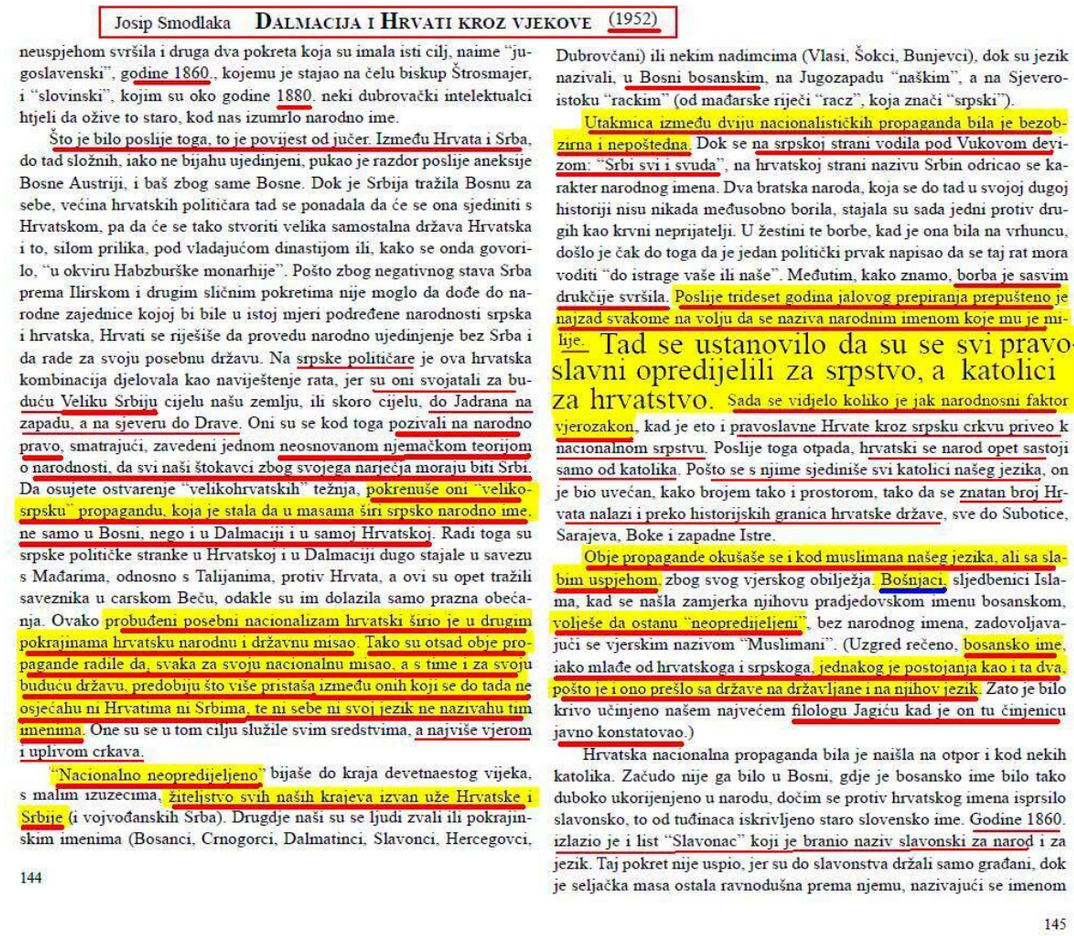

Josip Smodlaka **DALMACIJA I HRVATI KROZ VJEKOVE** (1952)

neuspjehom svršila i druga dva pokreta koja su imala isti cilj, naime "jugoslavenski", godine 1860., kojemu je stajao na čelu biskup Štrosmajer, i "slovinski", kojim su oko godine 1880. neki dubrovački intelektualci htjeli da ožive to staro, kod nas izumrlo narodno ime.

Što je bilo poslije toga, to je povijest od jučer. Između Hrvata i Srba, do tad složnih, iako ne bijahu ujedinjeni, pukao je razdor poslije aneksije Bosne Austriji, i baš zbog same Bosne. Dok je Srbija tražila Bosnu za sebe, većina hrvatskih političara tad se ponadala da će se ona sjediniti s Hrvatskom, pa da će se tako stvoriti velika samostalna država Hrvatska i to, silom prilika, pod vladajućom dinastijom ili, kako se onda govorilo, "u okviru Habzburške monarhije". Pošto zbog negativnog stava Srba prema Ilirskom i drugim sličnim pokretima nije moglo da dođe do narodne zajednice kojoj bi bile u istoj mjeri podređene narodnosti srpska i hrvatska, Hrvati se riješiše da provedu narodno ujedinjenje bez Srba i da rade za svoju posebnu državu. Na srpske političare je ova hrvatska kombinacija djelovala kao naviještenje rata, jer su oni svojatali za buduću Veliku Srbiju cijelu našu zemlju, ili skoro cijelu, do Jadrana na zapadu, a na sjeveru do Drave. Oni su se kod toga pozivali na narodno pravo, smatrajući, zavedeni jednom neosnovanom njemačkom teorijom o narodnosti, da svi naši štokavci zbog svojega narječja moraju biti Srbi. Da osujete ostvarenje "velikohrvatskih" težnja, pokrenuše oni "velikosrpsku" propagandu, koja je stala da u masama širi srpsko narodno ime, ne samo u Bosni, nego i u Dalmaciji i u samoj Hrvatskoj. Radi toga su srpske političke stranke u Hrvatskoj i u Dalmaciji dugo stajale u savezu s Mađarima, odnosno s Talijanima, protiv Hrvata, a ovi su opet tražili saveznika u carskom Beču, odakle su im dolazila samo prazna obećanja. Ovako probuđeni posebni nacionalizam hrvatski širio je u drugim pokrajinama hrvatsku narodnu i državnu misao. Tako su otsad obje propagande radile da, svaka za svoju nacionalnu misao, a s time i za svoju buduću državu, predobiju što više pristaša između onih koji se do tada ne osjećahu ni Hrvatima ni Srbima, te ni sebe ni svoj jezik ne nazivahu tim imenima. One su se u tom cilju služile svim sredstvima, a najviše vjerom i uplivom crkava.

"Nacionalno neopredijeljeno" bijaše do kraja devetnaestog vijeka, s malim izuzecima, žiteljstvo svih naših krajeva izvan uže Hrvatske i Srbije (i vojvođanskih Srba). Drugdje naši su se ljudi zvali ili pokrajinskim imenima (Bosanci, Crnogorci, Dalmatinci, Slavonci, Hercegovci,

144

Dubrovčani) ili nekim nadimcima (Vlasi, Šokci, Bunjevci), dok su jezik nazivali, u Bosni bosanskim, na Jugozapadu "naškim", a na Sjeveroistoku "rackim" (od mađarske riječi "racz", koja znači "srpski").

Utakmica između dviju nacionalističkih propaganda bila je bezobzirna i nepoštedna. Dok se na srpskoj strani vodila pod Vukovom devizom: "Srbi svi i svuda", na hrvatskoj strani nazivu Srbin odricao se karakter narodnog imena. Dva bratska naroda, koja se do tad u svojoj dugoj historiji nisu nikada međusobno borila, stajala su sada jedni protiv drugih kao krvni neprijatelji. U žestini te borbe, kad je ona bila na vrhuncu, došlo je čak do toga da je jedan politički prvak napisao da se taj rat mora voditi "do istrage vaše ili naše". Međutim, kako znamo, borba je sasvim drukčije svršila. Poslije trideset godina jalovog prepiranja prepušteno je najzad svakome na volju da se naziva narodnim imenom koje mu je milije. Tad se ustanovilo da su se svi pravoslavni opredijelili za srpstvo, a katolici za hrvatstvo. Sada se vidjelo koliko je jak narodnosni faktor vjerozakon, kad je eto i pravoslavne Hrvate kroz srpsku crkvu priveo k nacionalnom srpstvu. Poslije toga otpada, hrvatski se narod opet sastoji samo od katolika. Pošto se s njime sjediniše svi katolici našeg jezika, on je bio uvećan, kako brojem tako i prostorom, tako da se znatan broj Hrvata nalazi i preko historijskih granica hrvatske države, sve do Subotice, Sarajeva, Boke i zapadne Istre.

Obje propagande okušaše se i kod muslimana našeg jezika, ali sa slabim uspjehom, zbog svog vjerskog obilježja. Bošnjaci, sljedbenici Islama, kad se našla zamjerka njihovu pradjedovskom imenu bosanskom, volješe da ostanu "neopredijeljeni", bez narodnog imena, zadovoljavajući se vjerskim nazivom "Muslimani". (Uzgred rečeno, bosansko ime, iako mlađe od hrvatskoga i srpskoga, jednakog je postojanja kao i ta dva, pošto je i ono prešlo sa države na državljane i na njihov jezik. Zato je bilo krivo učinjeno našem najvećem filologu Jagiću kad je on tu činjenicu javno konstatovao.)

Hrvatska nacionalna propaganda bila je naišla na otpor i kod nekih katolika. Začudo nije ga bilo u Bosni, gdje je bosansko ime bilo tako duboko ukorijenjeno u narodu, dočim se protiv hrvatskog imena isprsilo slavonsko, to od tuđinaca iskrivljeno staro slovensko ime. Godine 1860. izlazio je i list "Slavonac" koji je branio naziv slavonski za narod i za jezik. Taj pokret nije uspio, jer su do slavonstva držali samo građani, dok je seljačka masa ostala ravnodušna prema njemu, nazivajući se imenom

145

Dobivši 1834. odobrenje, 1835. počeo je izdavati Novine horvatske, u kojima se nalazio prilog Danica horvatska, slavonska i dalmatinska. Na oblikovanje Gajeve hrvatske nacionalne i slavenske ideologije, koju je s vremenom mijenjao i dograđivao, uvelike su utjecali teorija o ilirskome podrijetlu južnih Slavena, legenda o braći Čehu, Lehu i Mehu, koja je stvarala sliku slavenskoga jedinstva (Krapinski dvorci – Die Schlösser bei Krapina, 1826.), srednjoeuropska nacionalna koncepcija po kojoj je jezik glavno obilježje nacionalnoga identiteta, poznanstvo s J. Kollárom, ideologom slavenske uzajamnosti, hrvatska kulturna baština i politička povijest kao potvrda etničke, političke i jezične hrvatske individualnosti.

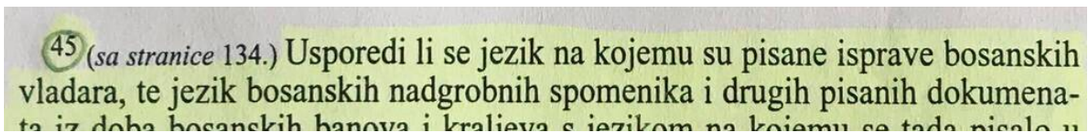

45 (*sa stranice* 134.) Usporedi li se jezik na kojemu su pisane isprave bosanskih vladara, te jezik bosanskih nadgrobnih spomenika i drugih pisanih dokumena-

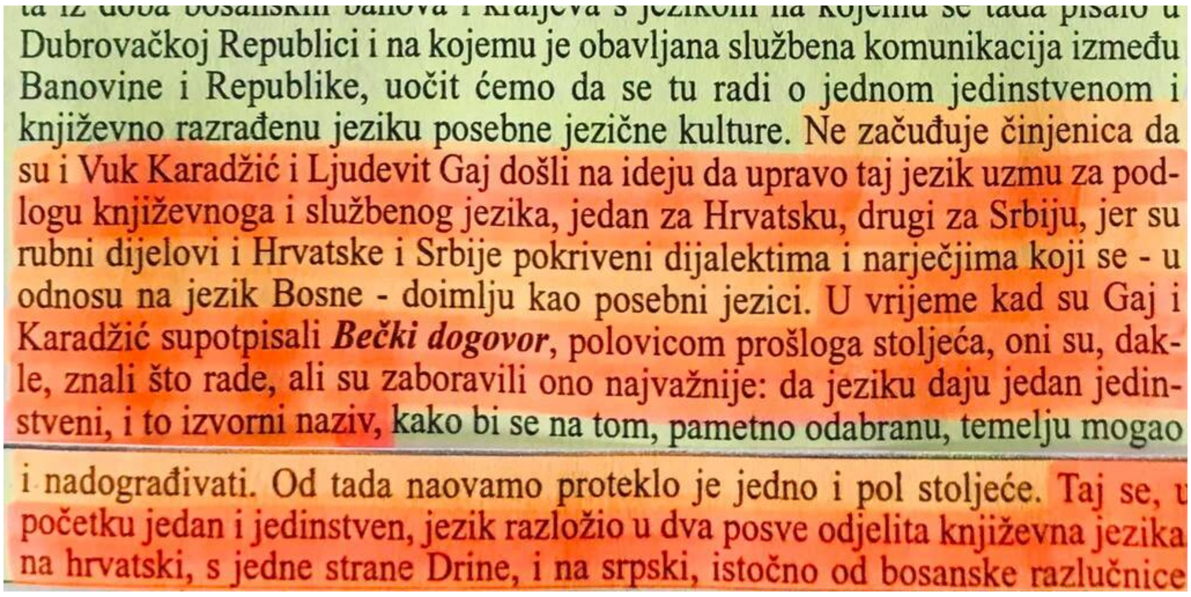
ta iz doba bosanskih banova i kraljeva s jezikom na kojemu se tada pisalo u Dubrovačkoj Republici i na kojemu je obavljana službena komunikacija između Banovine i Republike, uočit ćemo da se tu radi o jednom jedinstvenom i književno razrađenu jeziku posebne jezične kulture. Ne začuđuje činjenica da su i Vuk Karadžić i Ljudevit Gaj došli na ideju da upravo taj jezik uzmu za podlogu književnoga i službenog jezika, jedan za Hrvatsku, drugi za Srbiju, jer su rubni dijelovi i Hrvatske i Srbije pokriveni dijalektima i narječjima koji se - u odnosu na jezik Bosne - doimlju kao posebni jezici. U vrijeme kad su Gaj i Karadžić supotpisali ***Bečki dogovor***, polovicom prošloga stoljeća, oni su, dakle, znali što rade, ali su zaboravili ono najvažnije: da jeziku daju jedan jedinstveni, i to izvorni naziv, kako bi se na tom, pametno odabranu, temelju mogao i nadograđivati. Od tada naovamo proteklo je jedno i pol stoljeće. Taj se, u početku jedan i jedinstven, jezik razložio u dva posve odjelita književna jezika na hrvatski, s jedne strane Drine, i na srpski, istočno od bosanske razlučnice

Gaj je znao za tadašnju slavističku klasifikaciju slavenskih jezika s četirima jezicima (ruski, poljski, češki i ilirski) te za Kopitarovo i Šafařikovo negiranje hrvatskoga jezika. Družeći se s izobraženim pripadnicima slavenskoga naroda još za studija upoznao se s kulturnim zbivanjima i književnim djelima te širio vidike o slavenskome svijetu. Zato mu se zarana rodila ideja o hrvatskoj slovopisnoj i književnojezičnoj reformi, što će postati središtem njegove sveukupne djelatnosti. U početku je smatrao da kajkavsko narječje najbolje čuva obilježja starijega stanja hrvatskoga jezika, a poslije je temelje jedinstvenoga književnog jezika vidio u bogatoj hrvatskoj književnoj baštini s dubrovačkom književnošću kao uzorom. Preporodne ideje odlučio je širiti uz pomoć Danice, koju je tiskao u svojoj tiskari osnovanoj 1838. godine, a gdje je izložio svoj politički, kulturni i gospodarski program. Pod utjecajem grofa Janka Draškovića 1836. godine preimenovao je novine u Ilirske narodne novine i Danica ilirska.

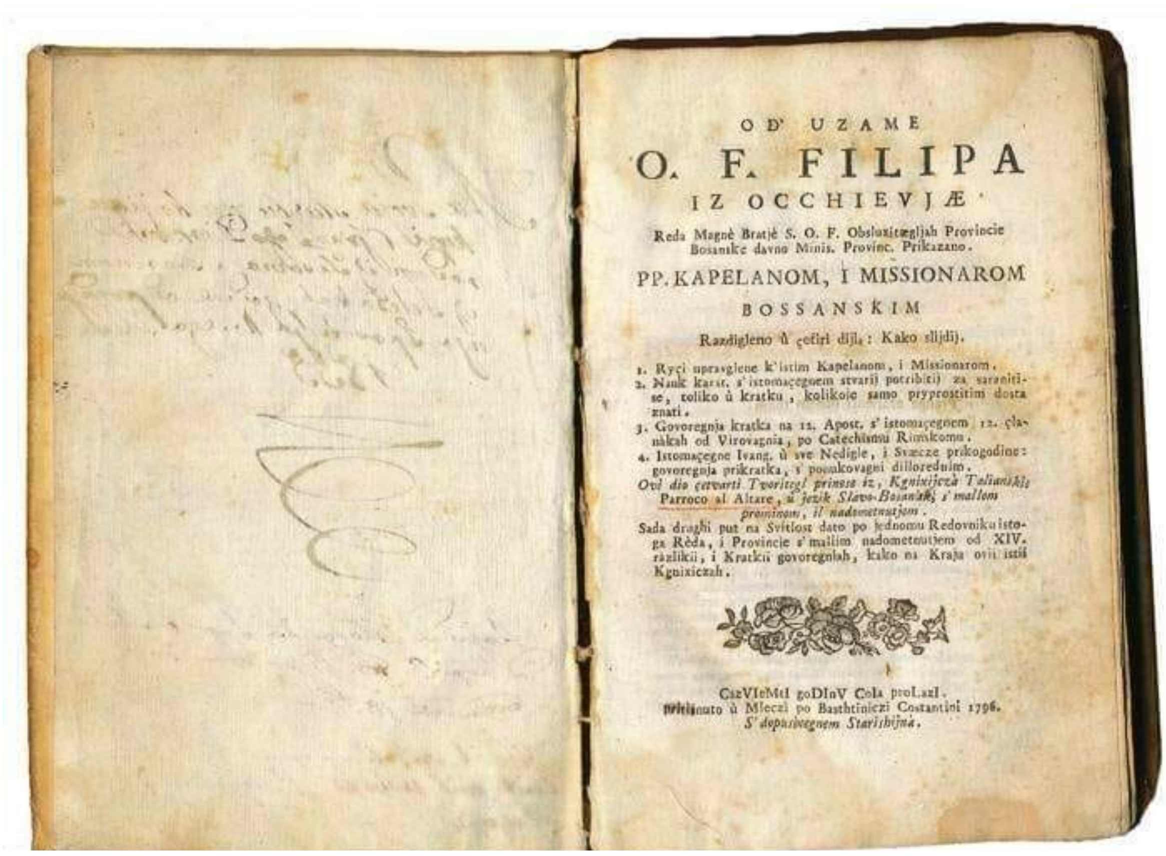

Slavobosanski jezik iz 1796 godine

Gajeva knjižica Kratka osnova horvatsko-slavenskoga pravopisaňa, poleg mudroľubneh, narodneh i prigospodarneh temeľov i zrokov tiskana je u Budimu 1830. godine. Riječ je o djelu u kojemu se iznosi prijedlog reforme hrvatske latinične grafije, a tiskano je dvojezično, na hrvatskome i njemačkome jeziku. Gaj je želio izgraditi sustav koji će svima biti prihvatljiv jer je zasnovan na preporodnoj sveslavenskoj ideji. Potaknut primjerom i nastojanjima P. R. Vitezovića, svoj je sustav gradio na monografemskome načelu, što znači da se jedan znak rabi za jedan glas. U tome se vodio mišlju o približavanju Slavena u načinu pisanja. Nije mu bila nakana kovanje novih slova za palatale, nego se u tome poslužio već postojećim latiničnim slovima, a načelo etimologije vodilo ga je u izboru znaka za pojedini palatal.

Takva načela vodila su upotrebi dijakritičkih znakova, u čemu se povodio za češkim filologom Josefom Dobrovským, koji je dijakritičke znakove stavljao isključivo iznad slova. Dakle Gaj je predložio jednoslovni sustav polazeći od kajkavskoga književnog jezika. Prijedlog nije prihvaćen, ali je označio početak rješavanja jedinstvenoga slovopisa i hrvatskoga standardnog jezika. Godine 1835. u članku Pravopisz u Danici iznio je modificirani prijedlog reforme grafije iz Kratke osnove. Odlučio se za štokavsku osnovicu standardnoga jezika, koji je htio obogatiti elementima svih hrvatskih narječja.

Ljudevit Gaj je u biti tvorac hrvatskog jezika koji je kao i Vuk Karadžić koristio bosanski jezik kao osnovu pišući u Danici Ilirskoj 1835 godine koju je nazvao Danica Horvatska, Slavonska i Dalmatinska jer tada Hrvatska nije bila država već troregionalna Ugarska/Mađarska provincija.

ISPOVJEDNIK NA BOSANSKOM JEZIKU IZ 1630 GODINE

Ispovjedaonik Stjepana Matijevića Solinjanina iz 17.stoljeća pisan na bosanskom jeziku 1630 godine.

Nalazi se u Kraljevskoj Biblioteci, Kopenhagen , Danska.

Ovaj Ispovjednik na bosanskom jeziku je pisan gotovo 200 godina prije nego što je Vuk Karadžić plagirao bosanski jezik 1818 godine kada je napisao i objavio prvi srpski riječnik, a potom isti postaje

srpsko-hrvatski, da bi na kraju isti ovaj jezik Srbija proglasila srpskim a Hrvatska hrvatskim negirajući bosanski jezik koji je jedini postojao sve do 19 stoljeća tačnije do 1907 godine kada je ukinut za vrijeme austrougarske okupacije Bosne. Svaka laž pa i ova se raspadne poput sapunice pa tako i ova laž.

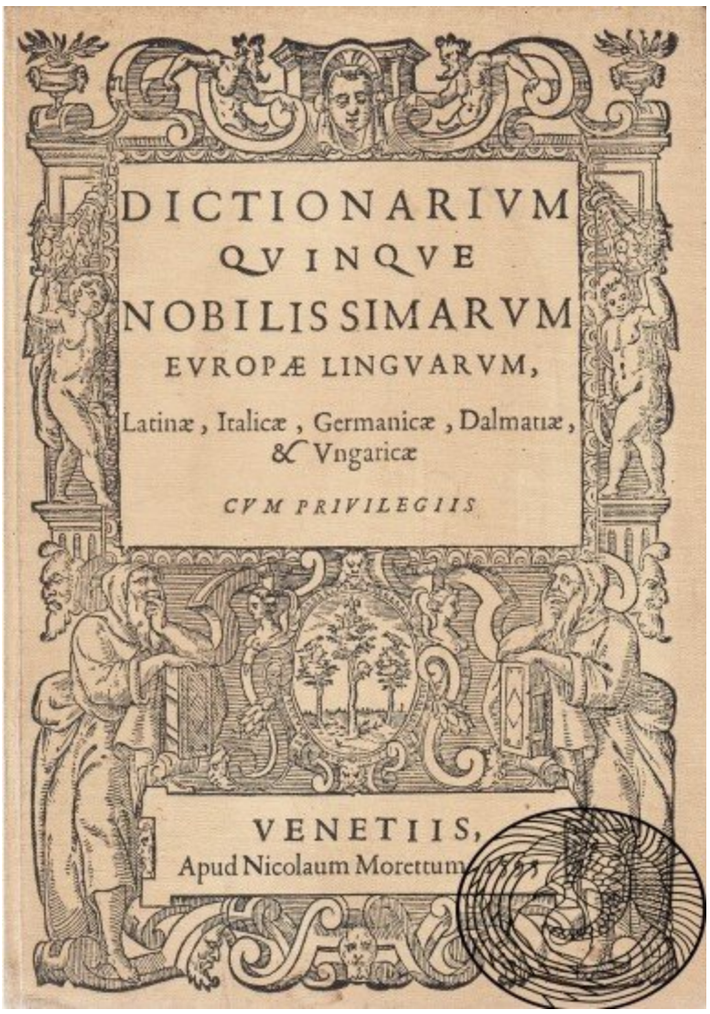

Rječnik Evropski latinsko-talijanski-njemački-dalmatinski-ugarski

Matica srpska je digitalizirala ispovjednik na bosanskom jeziku i proglasila ga srpskim jer srpskog jezika nije ni bilo. Međutim mi smo sačuvali kopiju u svoj arhiv ovdje.

Bosna je nasljednica Ilirske simbolike , prvog grba kao i Ilirskog jezika koji je nazivan bosanskim a Bosančica je ilirsko pismo koje je slavizirano kao i bosanski jezik nakon dolaska slavenskih plemena na Balkan, pa su falsifikovali bosanski jezik, svojatali ga i za vrijeme Austrougaske okupacije Bosne ukinuli nametnuli tzv. srpskohrvatski za vrijeme prve okupatoske Srboslavije KSHS. Do tada je u Bosni postojao i učio se jedino bosanski jezik. Zapitajte se kako je Tadić Stipo iz Livna školske 1900-1901 učio jedino bosanki jezik jer drugog jezika u Bosni nije bilo sve do 1918 godine i okupacije i stvaranja prve Srboslavije tzv KSHS kada su nametnuli izmisljeni vještački jezik tzv srpsko-hrvatski. Ćirilica je nastala stilizacijom Bosančice.

Autor A.R.